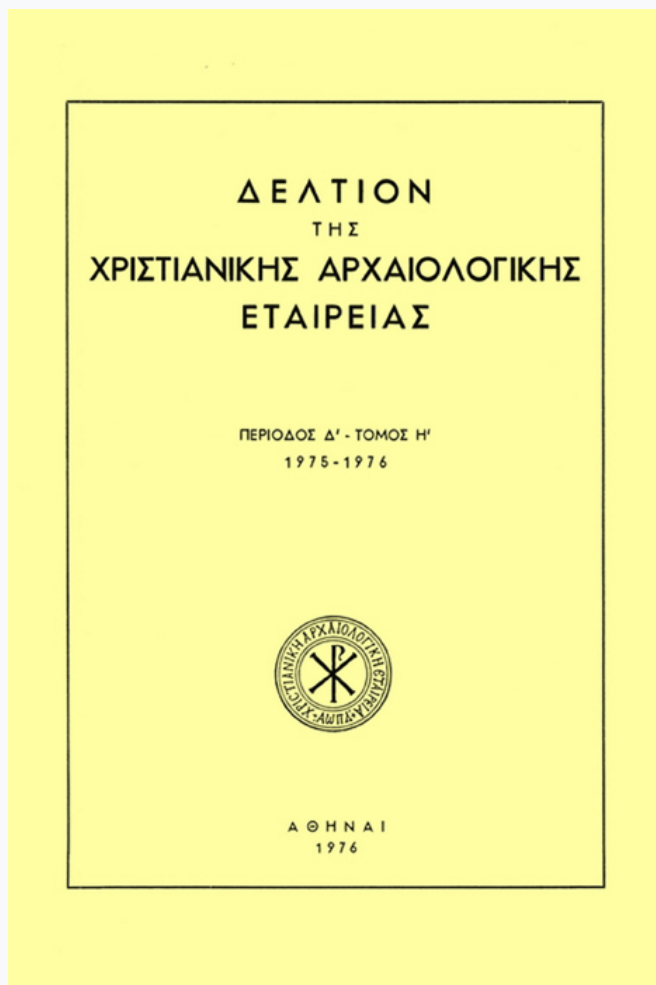

Δελτίον της Χριστιανικής Αρχαιολογικής Εταιρείας

Τόμ. 8 (1976)

Δελτίον ΧΑΕ 8 (1975-1976), Περίοδος Δ'. Στη μνήμη του Βίκτωρα Λάζαρεφ (1897-1976)

Πίνακες

(ΧΑΕ) ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ

Βιβλιογραφική αναφορά:

ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ (ΧΑΕ). (1976). Πίνακες. *Δελτίον της Χριστιανικής Αρχαιολογικής Εταιρείας*, 8. ανακτήθηκε από <https://ejournals.epublishing.ekt.gr/index.php/deltion/article/view/5486>

ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΧΡΗΣΤΙΑΝΙΚΗΣ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ

Πίνακες

Δελτίον ΧΑΕ 8 (1975-1976), Περίοδος Δ'. Στη μνήμη του
Βίκτωρα Λάζαρεφ (1897-1976)

ΑΘΗΝΑ 1976

Θεσσαλονίκη. Ναός Ἁγίων Ἀποστόλων. Ἡ τοιχογραφία μετὰ τὸν καθαρισμόν.

Τὸ ἄριστερὸν μέρος τῆς συνθέσεως.

Τὸ δεξιὸν μέρος τῆς συνθέσεως.

Ὁ Λοῦπος. Λεπτομέρεια τοῦ πίν. 2.

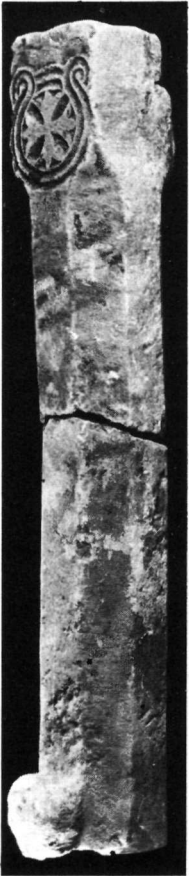

Ἅγ. Ὁρος. Μονὴ Λαύρας. Εἰκὼν (φωτογρ. Μ. Χατζηδάκη).

Ναός Ἁγίου Φιλίππου τῆς Κουνιώτικης Πούλας.
α. Θωράκιο τέμπλου. β. Τεμάχιο πεσσίσκου.

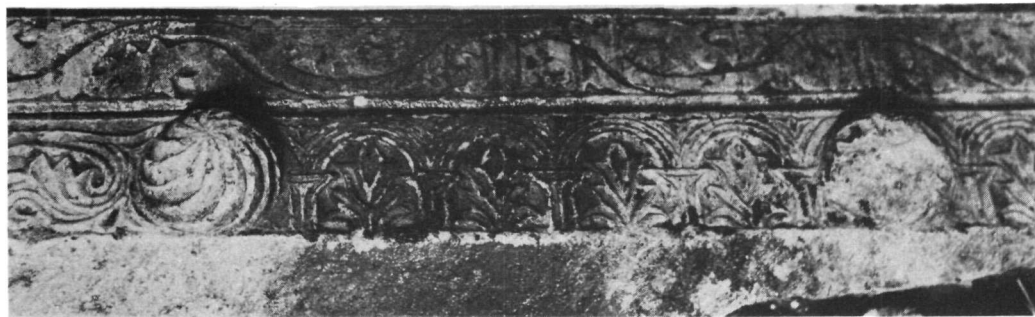
Ναός Ἁγίου Φιλίππου τῆς
Κουνιώτικης Πούλας.
α. Τμήμα στέψεως.
β. Δυὸ πλευρὲς κιονίσκου.

Ναός Ἁγίου Φιλίππου τῆς Κουνιώτικης Πούλας. α - γ. Τμήματα κοσμητοῦ ἀπὸ τὸ μαρμάρινο τέμπλο. δ. Μέρος ἐπιστέψεως τοῦ κοσμητή.

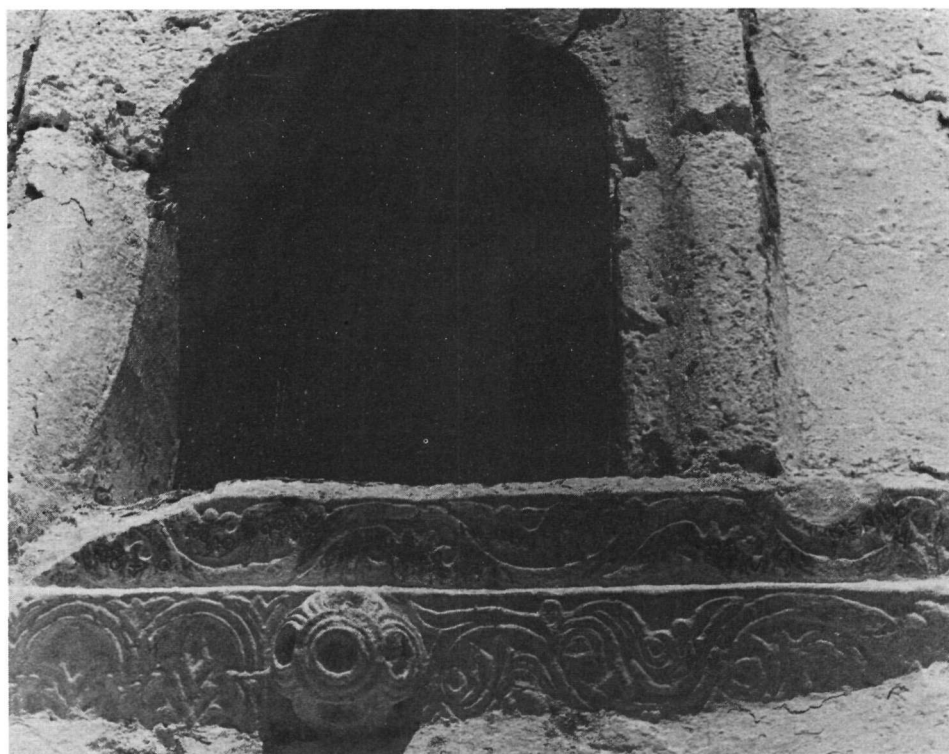
- α. Ναός Ἁγίου Φιλίππου τῆς Κουνιώτικης Πούλας. Ἀπότμημα γείσου.
 β. Ναός Ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου Γαρδενίτσας. Μαρμάρινο θωράκιο τοῦ τέμπλου.

Ναός Ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου Γαρδενίτσας.
α - β. Κομμάτια κοσμήτη. γ. Ἀπότμημα πεσίσκου
μέ σύμφυτο κιονίσκο.

α. Ναός Ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου Γαρδενίτσας. Στέψη θωρακίου.
β. Ναός Ἁγίου Νικολάου Καστανέας. Τὸ κωδωνοστάσιο.

α. Ναός Ἁγίου Νικολάου Καστανέας. Ἐντειχισμένο ἐνεπίγραφο γείσο.
β. Ναός Ἁγίας Τριάδας κοντὰ στὸ χωριὸ Λαγκάδα.
Ἐντειχισμένος ἐνεπίγραφος κοσμήτης.

α

β

α. Ναός Ἁγίου Ἰωάννου Κούνου. Ἐντειχισμένα θωράκια καὶ πεσσίκος. β. Λεπτομέρεια τῆς προηγούμενης εἰκόνας.
 γ. Ναός Ἁγίων Θεοδώρων Καφιόνας. Πεσσίκος μετὰ τὸ χάραγμα Μιχαήλ.

γ

ΕΚ ΤΩΝ ΚΑΤ' ΙΩ

ἄρχῆν ἡρόδο-
 καιόλογοσιν
 πρὸς τοὺς ἑβ-
 ραῖοις ἡρόδο-
 οῦτοσιν ἄρχ-
 χι πρὸς τοὺς
 ἑβρ. παρ τῷ
 διαυτοῦ ἄρ-
 ρότο· καὶ χωρ-
 αὐτοῦ ἄρρο-
 χδερ· ὁ γὰρ
 ἱραὶ τῷ Ζωὴ
 ἡρ· καὶ ἡ Ζωὴ
 τὸ φῶς τῶν
 ἀνθρώπων· καὶ τὸ

φῶς ἐν τῇ σκο-
 τία φαίνει· ὁ
 ἰσκόπων αὐτο-
 οὐ λατρεῖ λαμπ-
 ρῶν ἀποσδ-
 πᾶσιν ἀνθρώ-
 πω δὲ θύ· ὁμο-
 μα αὐτῷ ἵσ·
 οὔτος ἡ ἑβραῖ-
 μαρτυρία ἰ-
 μα μαρτυρησῆ-
 πῶρι τοῦ φω-
 τὸς· ἰμα παλ-
 τῶ πια ἄσω-
 σι δὲ αὐτοῦ·

Εὐαγγελιστάριο Σμύρνης, fol. 7v - 8. Ἀρχὴ τῶν Περικοπῶν ἐκ τοῦ κατὰ Ἰωάννην (φωτ. ἀρχείου ΧΑΕ).

Εὐαγγελιστάριο Σμύρνης, fol. 67v - 68. Ἀρχὴ τῶν Περικοπῶν ἐκ τοῦ κατὰ Ματθαίου (φωτ. ἀρχείου ΧΑΕ).

σαιοσυμερ.
 ικιιιαιαιη
 καρδιαυμο

το καλε μερ
 ωλιαρωικι
 ρο·σποραβο
 οισ διατωρ
 σποριμεριρ
 τοισσαιμασι.
 και ηρζαμ το
 οιμαθη·ταιαι
 του οδορ·τοι
 ειρ·τιλλορ
 τω τουσ αλυ
 ασ·λαι οι φδε
 σαι οι ελφορ
 αυτω·ιδι τι
 ωροι ουσι τοις
 σαιμασιρ·οδ
 κιζιαι·λαιαι

Εὐαγγελιστάριο Σμύρνης, fol. 131v - 132. Ἀρχὴ τῶν Περικοπῶν ἐκ τοῦ κατὰ Μάρκον (φωτ. ἀρχείου ΧΑΕ).

Ἀρχὴ τῶν Περικοπῶν ἐκ τοῦ κατὰ Ἰωάννην. Λεπτομέρεια τοῦ πίν. 14.

Εὐαγγελιστάριο Σμύρνης, fol. 7ν. Ὁ Ἅγιος Ἰωάννης ὁ Θεολόγος
(φωτ. ἀρχείου ΧΑΕ).

Ἰβήρων 5, fol. 357 v. Ὁ Ἅγιος Ἰωάννης ὁ Θεολόγος (φωτ. Πα-
τριαρχικοῦ Ἰδρύματος Πατερικῶν Μελετῶν).

Paris. gr. 54, fol. 278 v. 'Ο Ἅγιος Ἰωάννης ὁ Θεολόγος (φωτ. ἀρχείου Βυζαντινοῦ Μουσείου).

Σινᾶ, Μονὴ Ἁγίας Αἰκατερίνης, gr. 2123, fol. 44 v. Ὁ Ἅγιος Μάρκος
(φωτ. ἀρχείου Βυζαντινοῦ Μουσείου).

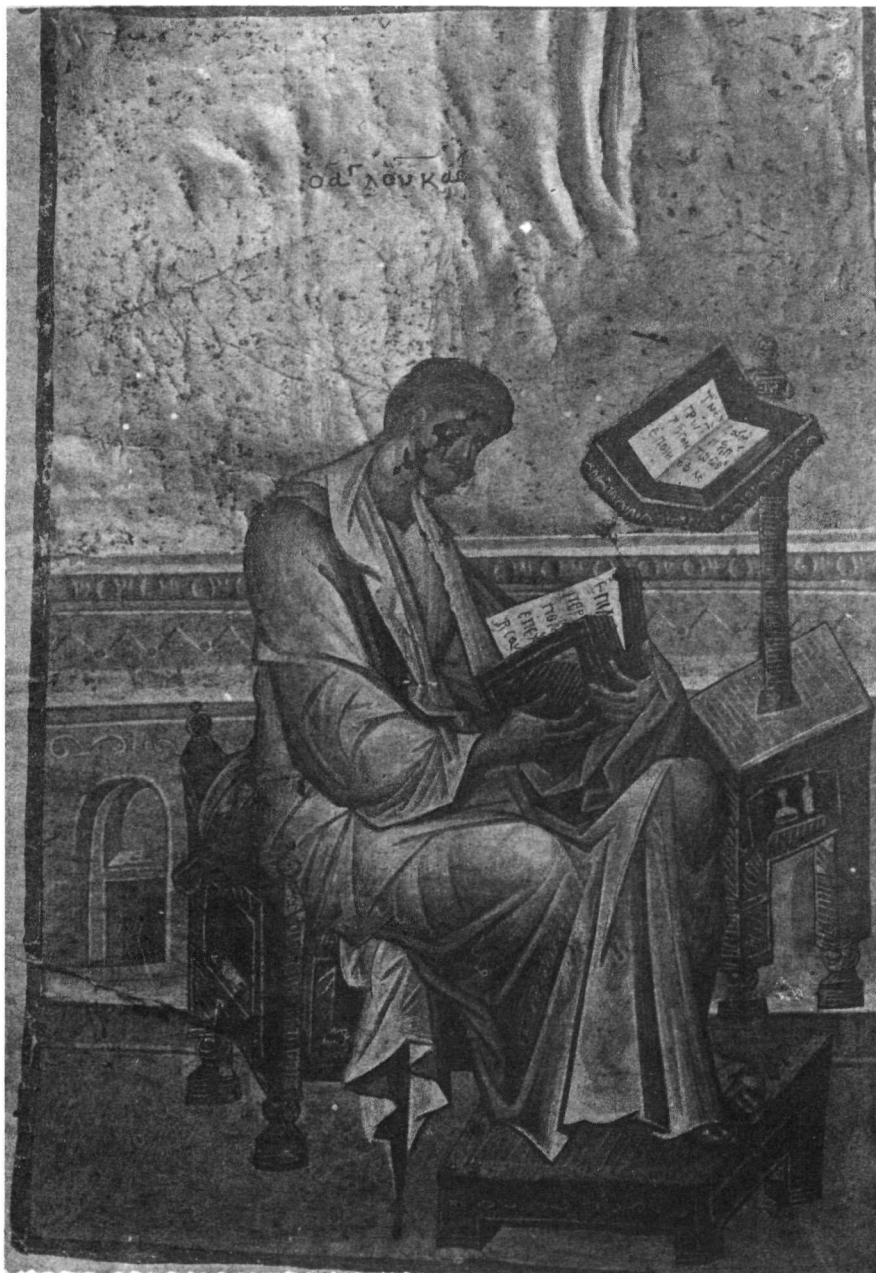

Εὐαγγελιστάριο Σμύρνης, fol. 67 v. Ὁ Εὐαγγελιστὴς Ματθαῖος
(φωτ. ἀρχείου ΧΑΕ).

Ἰβήρων 5, fol.218v. Ὁ Εὐαγγελιστὴς Λουκᾶς (φωτ. Πατριαρχικοῦ Ἰδρύματος Πατερικῶν Μελετῶν).

Ευαγγελιστάριο Σμύρνης, fol. 97v. 'Ο Ευαγγελιστής Λουκάς (άνατ. από Μυήοz).

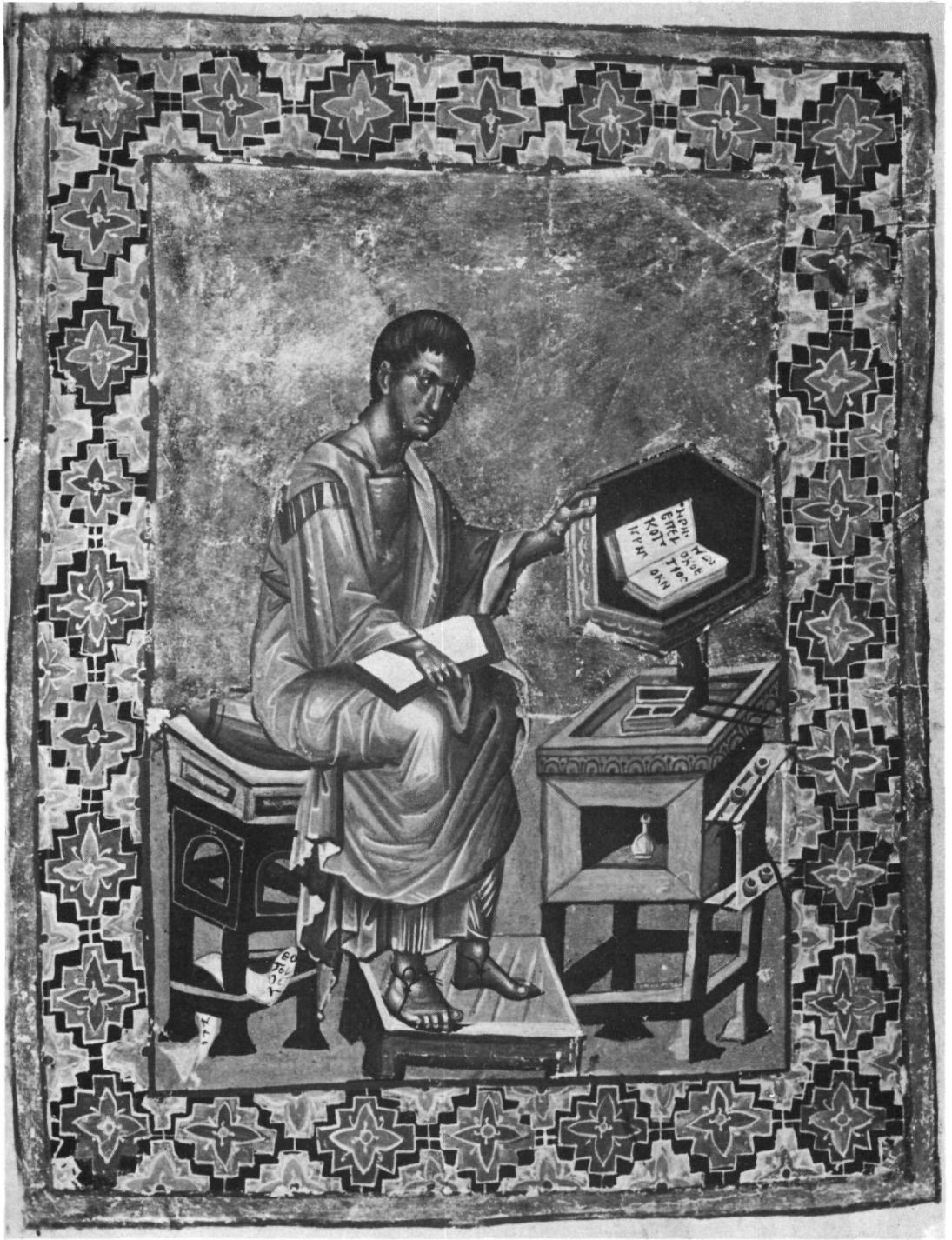

ἸΑθηνῶν 118, fol. 178v. Ὁ Ἅγιος Ἰωάννης ὁ Θεολόγος (φωτ. ἀρχείου Βυζαντινοῦ Μουσείου).

Paris gr. 54, fol.10v. Ὁ Εὐαγγελιστὴς Ματθαῖος (φωτ. ἀρχείου Βυζαντινοῦ Μουσείου).

Paris gr. 54, fol. 173. Ὁ Εὐαγγελιστὴς Λουκᾶς (φωτ. ἀρχείου Βυζαντινοῦ Μουσείου).

Εὐαγγελιστάριο Σμύρνης, fol. 131v. Ὁ Εὐαγγελιστὴς Μάρκος.

Ἰβήρων 5, fol. 136v. Ὁ Εὐαγγελιστὴς Μάρκος (φωτ. Πατριαρχικοῦ Ἰδρύματος Πατερικῶν Μελετῶν).

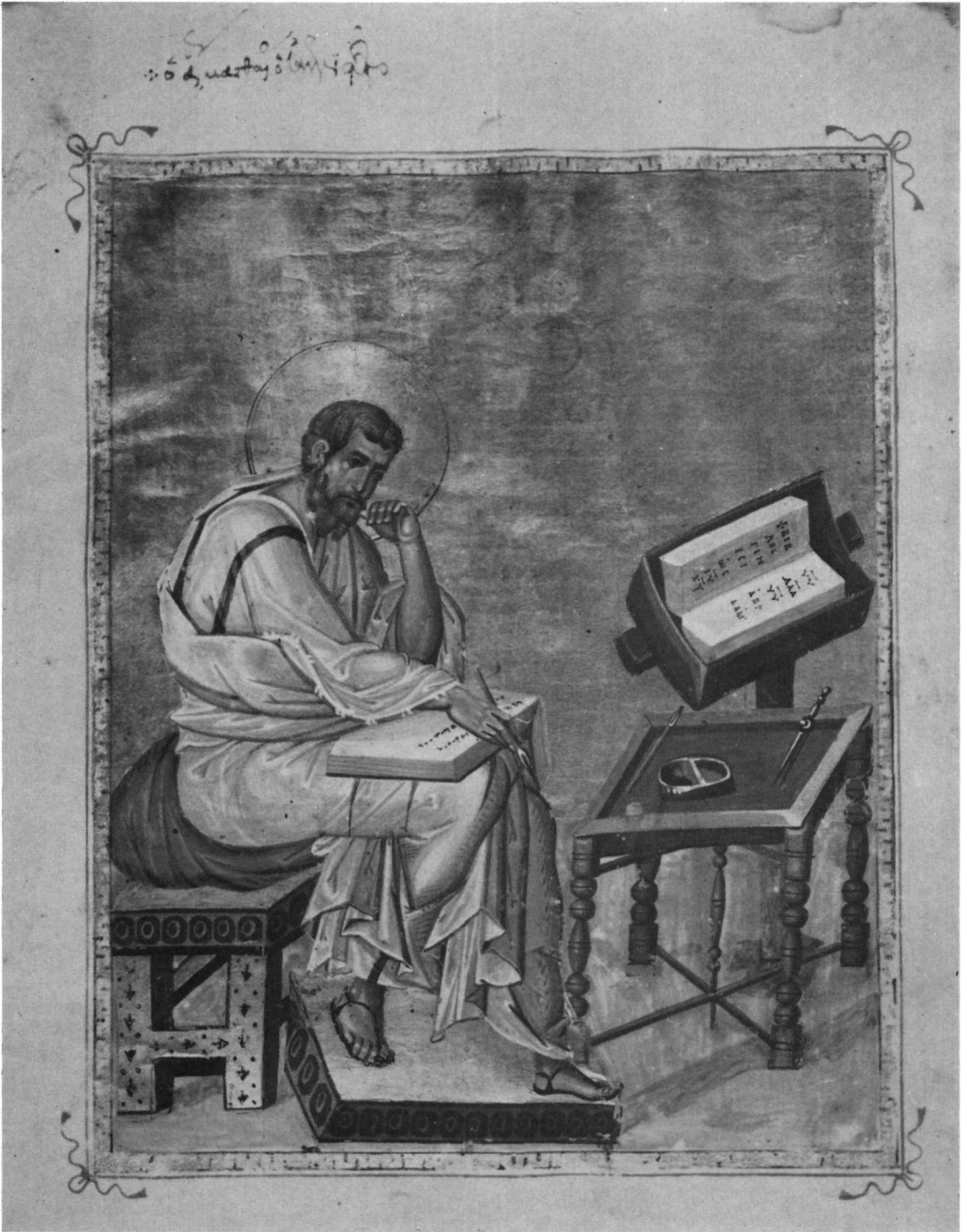

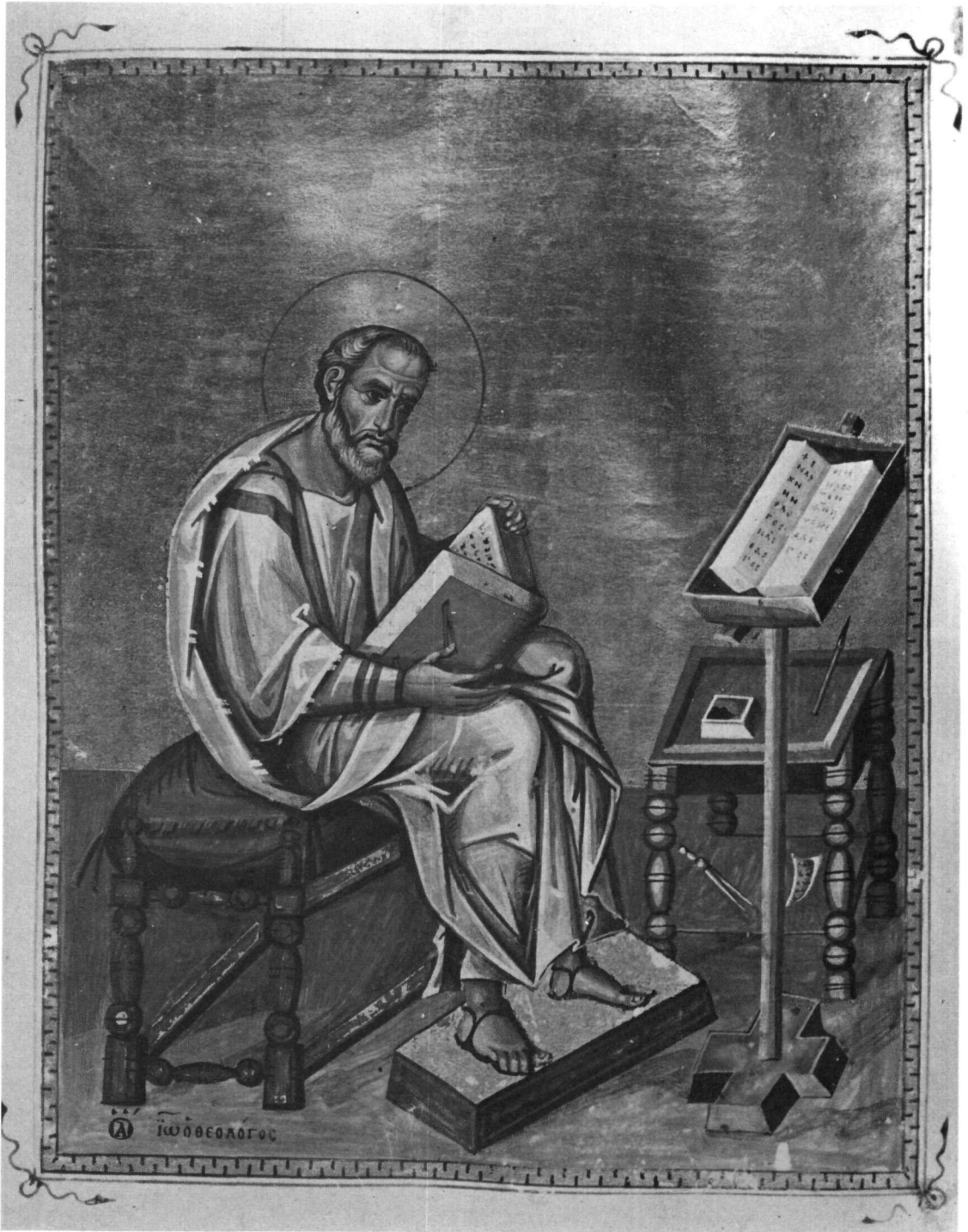
Σινᾶ, Μονὴ Ἁγίας Αἰκατερίνης, gr. 1242, fol. 49. Ὁ Εὐαγγελιστὴς Λουκᾶς
(φωτ. ἀρχείου Βυζαντινοῦ Μουσείου).

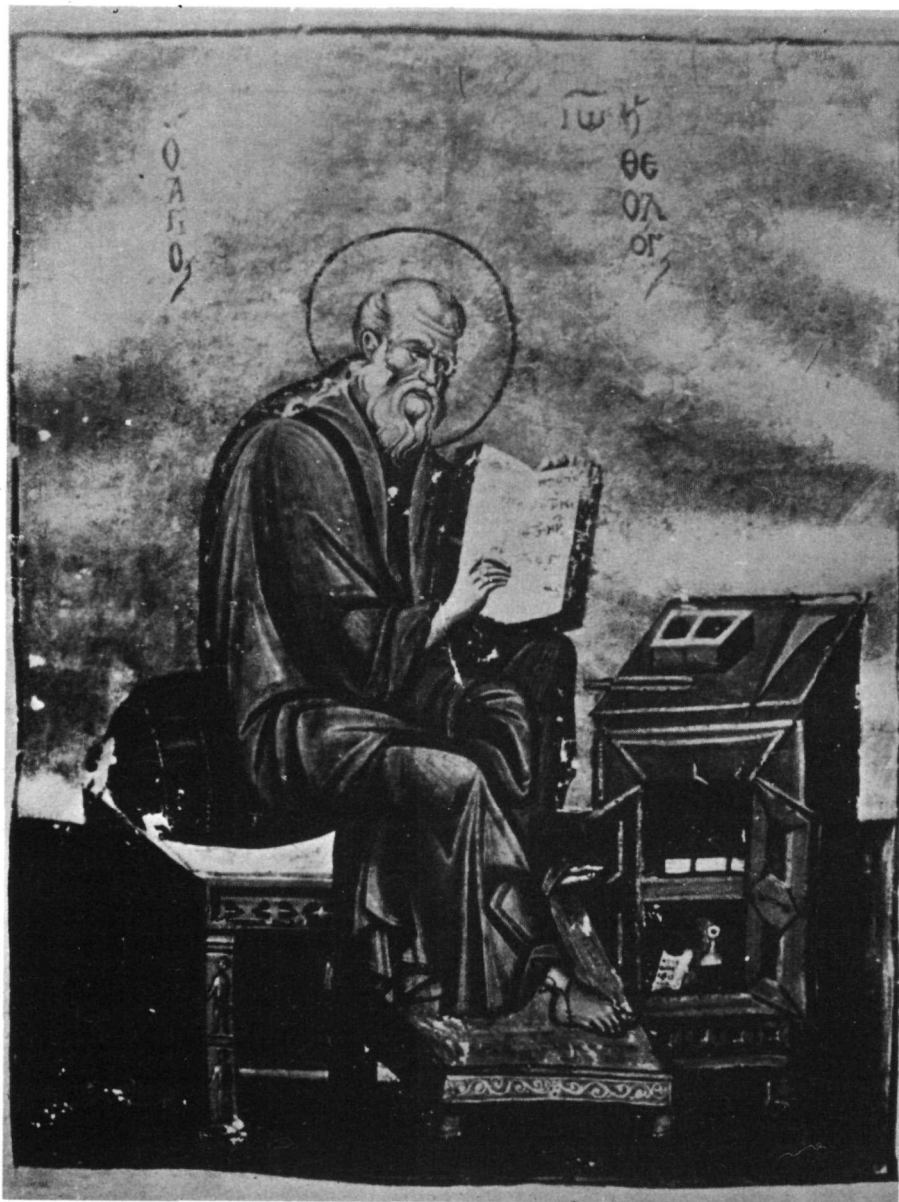
Φιλοθέου 5, fol. 138v. Ὁ Εὐαγγελιστὴς Μάρκος (φωτ. Πατριαρχικοῦ Ἰδρύματος Πατερικῶν Μελετῶν).

ἸΑθηνῶν 56, fol. 4ν. Ὁ Εὐαγγελιστὴς Ματθαῖος (φωτ. ἀρχείου Βυζαντινοῦ Μουσείου).

Ἄθηνῶν 56, fol. 217v. Ὁ Ἅγιος Ἰωάννης ὁ Θεολόγος (φωτ. ἀρχείου Βυζαντινοῦ Μουσείου).

Princeton, University Library, gr. Garrett 2, fol. 270v. Ὁ Ἅγιος Ἰωάννης
(ἀνατ. ἀπὸ Η. Belting, Die Auftraggeber der Bildhandschrift, πίν. LXIX).

Φιλοθέου 5, fol. 23ν. Ὁ Εὐαγγελιστὴς Ματθαῖος (φωτ. Πατριαρχικοῦ Ἰδρύματος Πατερικῶν Μελετῶν).

Φιλοθέου 5, fol. 214v. Ὁ Εὐαγγελιστὴς Λουκᾶς (φωτ. Πατριαρχικοῦ Ἰδρύματος Πατερικῶν Μελετῶν).

Συλλογή Θ. Τσάτσου. Μικρογραφία τοῦ Εὐαγγελιστῆ Ἰωάννη.

Συλλογή Θ. Τσάτσου. Μικρογραφία τοῦ Εὐαγγελιστῆ Λουκά.

Βελτσιστα (Κληματιά). Ν. Μεταμορφώσεως. Ἡ κτητορική ἐπιγραφή.

Grand Lavra phiale. The basin (photo Tombazis).

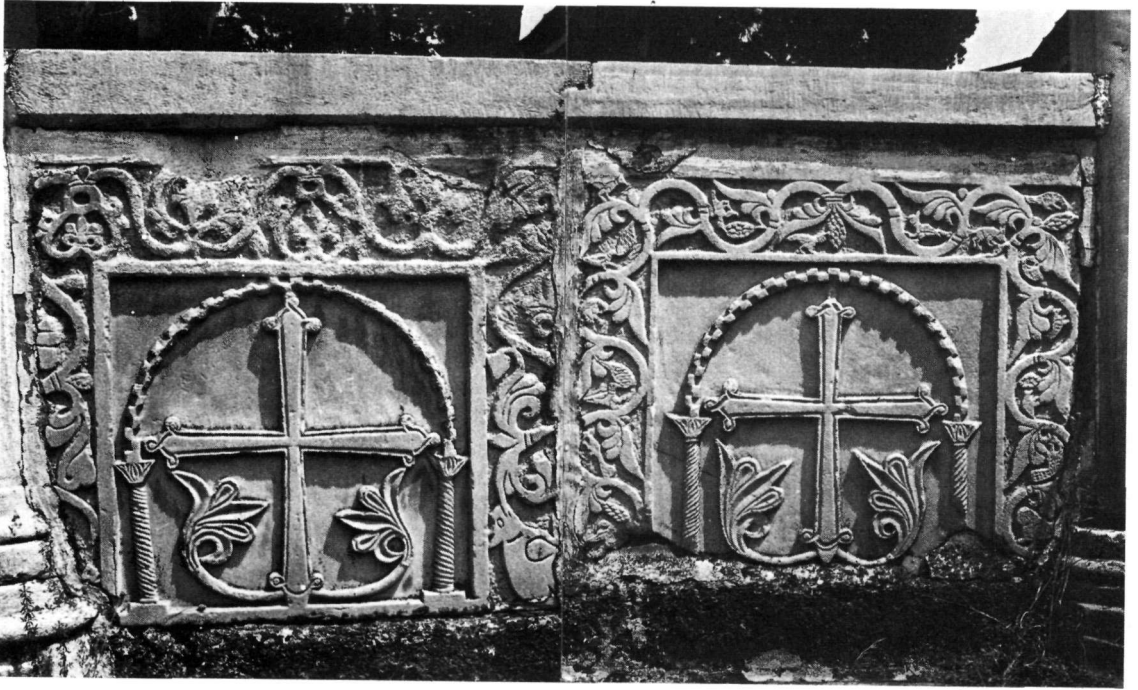

Grand Lavra phiale. The canopy (photo Tombazis).

Grand Lavra phiale. The dome.

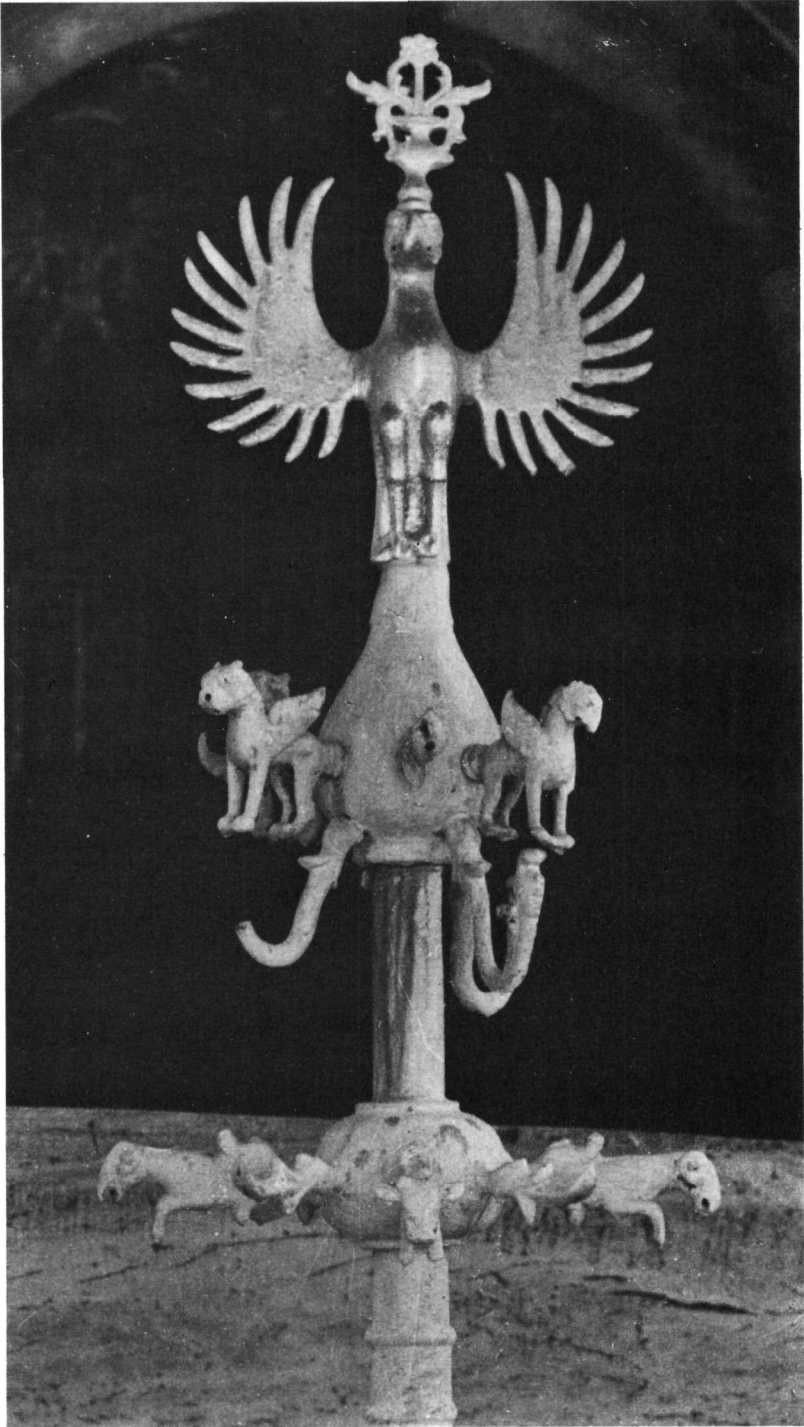
Grand Lavra phiale. a, b. Marble slabs, southern closure (b, photo Velenis).

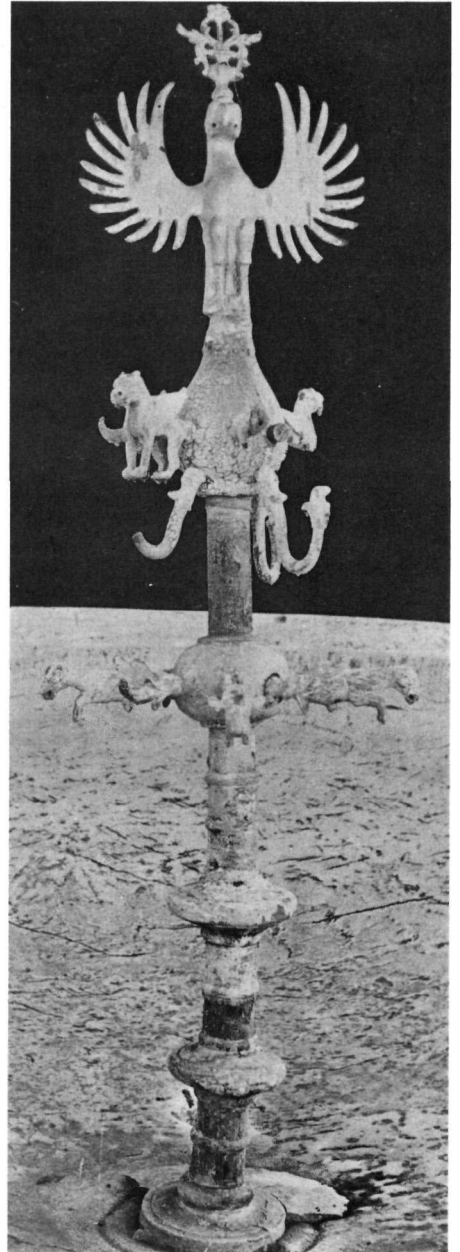
Grand Lavra phiale. a,b. Marble slabs, south western closure (b,photo Velenis).

Grand Lavra phiale. A capital.

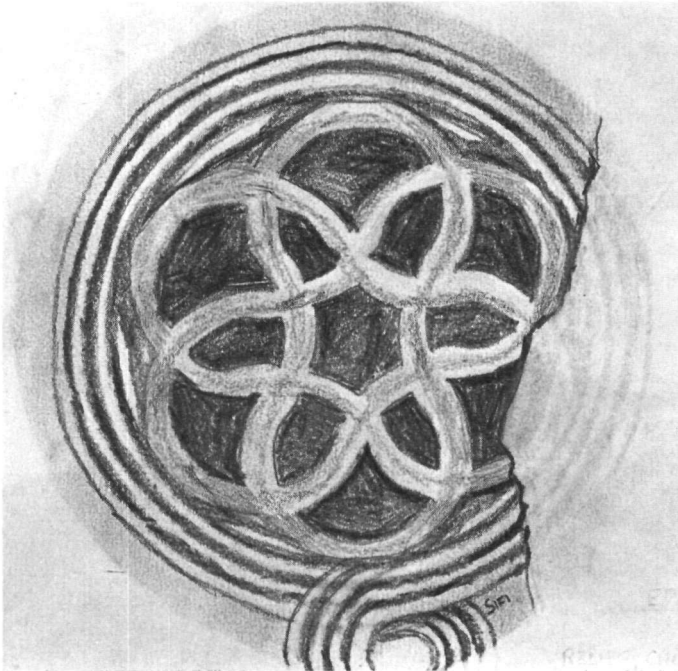
Grand Lavra phiale. The *strobilion* (photo Tombazis, 1964).

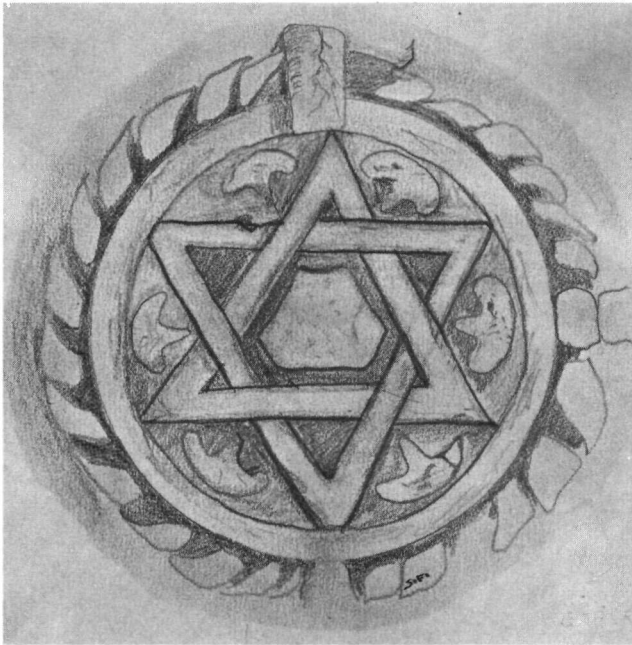
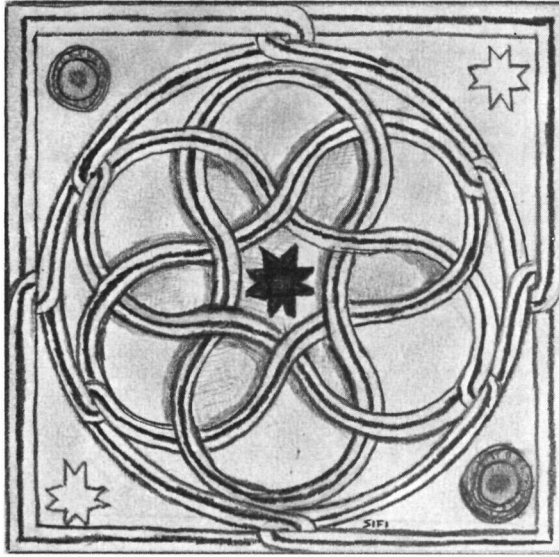
Grand Lavra phiale. a,b. The *strobilion* (a, photo Vokotopoulos, 1975).

a. Acropolis,
Athens. Marble
impost block.

b. Ephesus, church
of St. John.
Relief altar - screen.

- a. Church of St. Luke of Stiris, Phocis. Relief altar - screen.
- b. Capernaum, Synagogue. Relief.

Ἄθος. Μ. Ἰβήρων. Εὐαγγελιστάριον. Ὁ Εὐαγγελιστὴς Ἰωάννης.

Ὁ Εὐαγγελιστὴς Ἰωάννης. Λεπτομέρεια τοῦ πίν. 54.

· Ἡ εἰκόνα τοῦ Προδρόμου στήν ὁμώνυμη μονή τοῦ Νησιοῦ τῶν Ἱωαννίνων.

Ὁ Εὐαγγελισμὸς τοῦ Ζαχαρία, ἡ Γέννηση τοῦ Προδρομοῦ καὶ ἡ Βρεφοκτονία (λεπτ. πίν. 56).

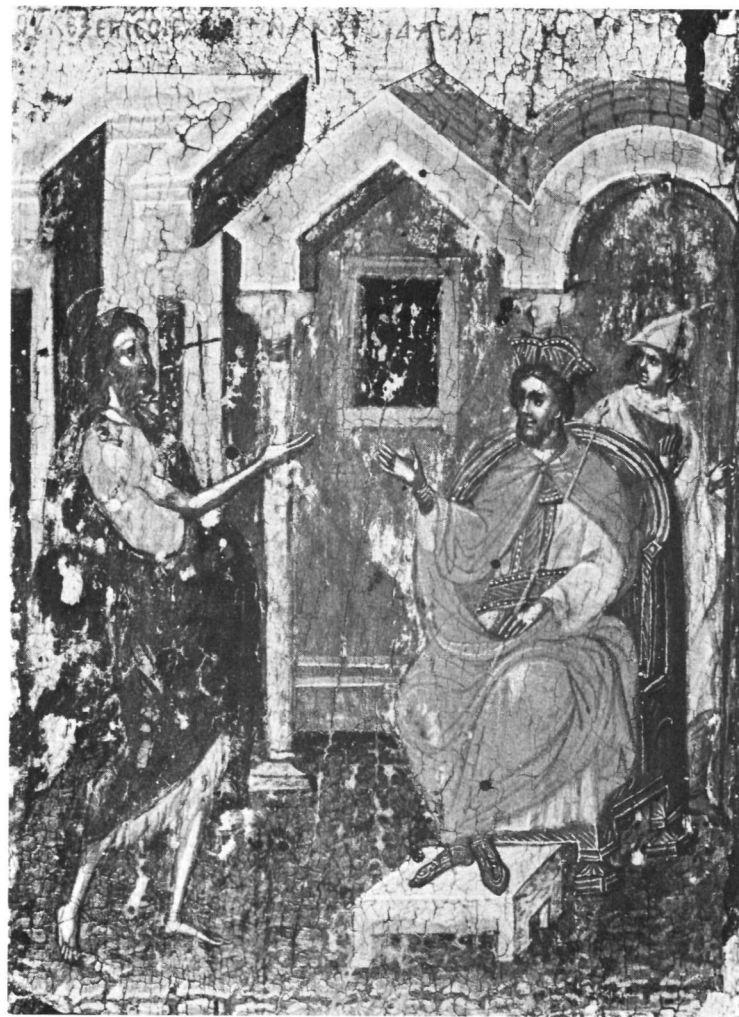
α. Ὁ Ἰωάννης συνομιλεῖ με τοὺς Φαρισαίους (λεπτ. πίν. 56)

β. «Τὰς ἀλώνας τοῦ δεσπότου» (λεπτ. πίν. 56).

α. Ἡ συνάντηση τοῦ Χριστοῦ μετὸν Ἰωάννη (λεπτ. πίν. 56).

β. Ὁ Ἰωάννης ἐλέγχει τὸν Ἡρώδη (λεπτ. πίν. 56).

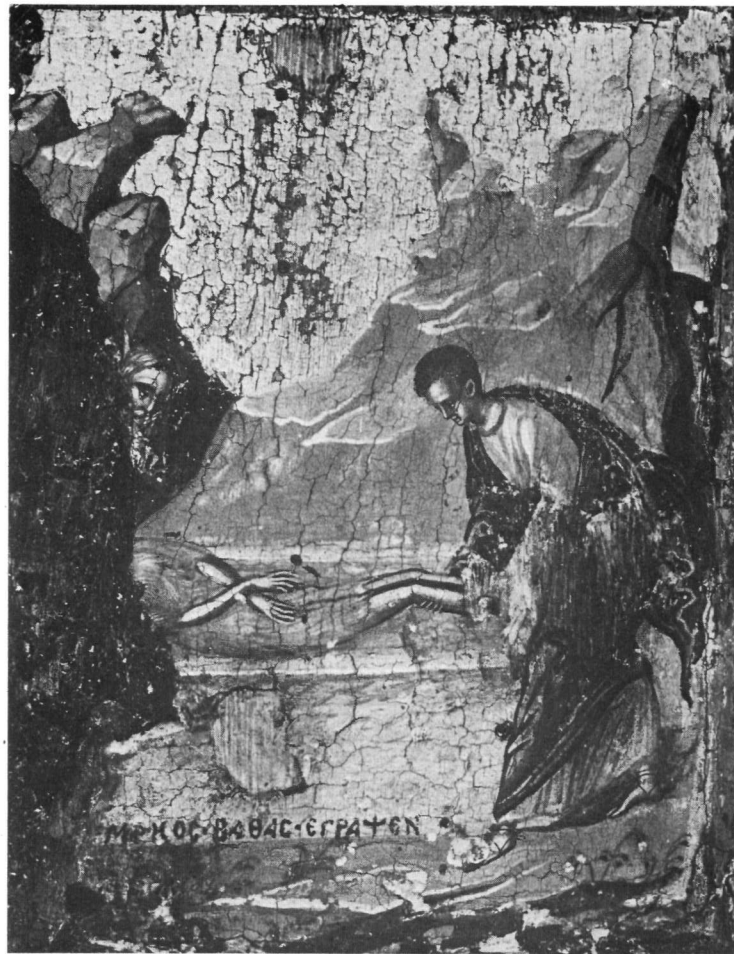
α. Ἡ σύλληψη καὶ ἡ φυλάκιση τοῦ Προδρόμου (λεπτ. πίν 56).

β. Ἡ ἀποτομὴ τοῦ Προδρόμου (λεπτ. πίν 56).

α. Τὸ συμπόσιο τοῦ Ἡρώδη (λεπτ. πίν. 56).

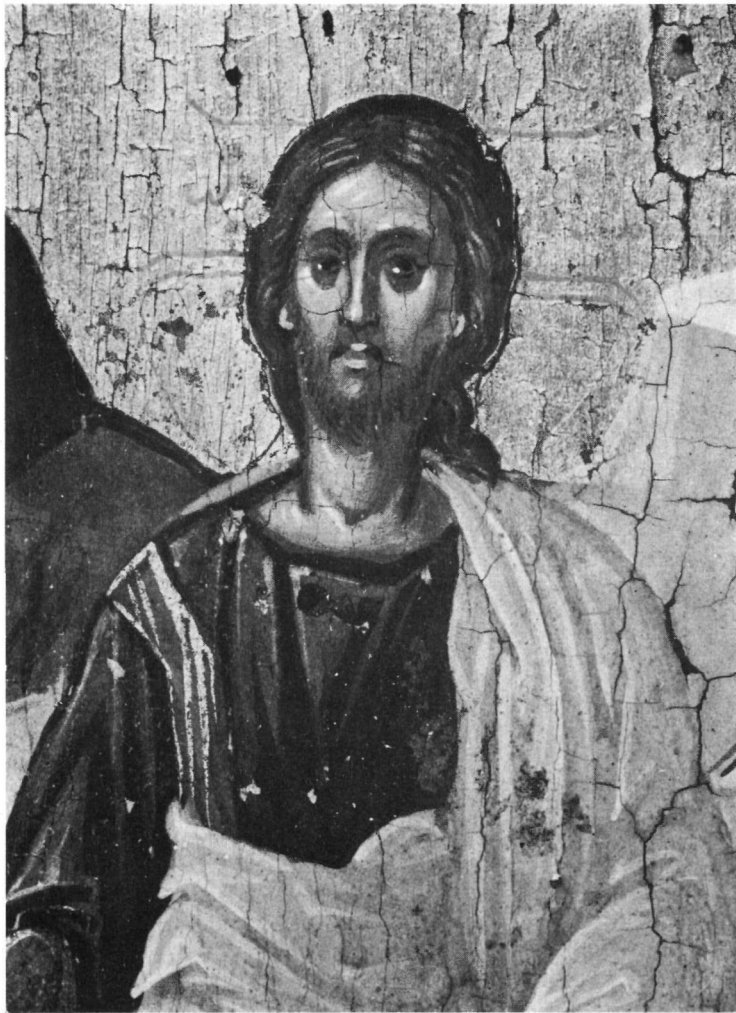
β. Ὁ ἐνταφιασμός τοῦ Προδρόμου (λεπτ. πίν. 56).

β. Φαρισαίοι και Σαδδουκαίοι (λεπτ. πίν. 58α).

α. 'Ο Πρόδρομος (λεπτ. τής κεντρικής μορφής τής εικόνας).

α. Ὁ Χριστός (λεπτ. πίν. 58β).

β. Ὁ Πρόδρομος (λεπτ. πίν 58β).

α. Ἡ σύλληψη τοῦ Προδρόμου (λεπτ. πίν 60α).

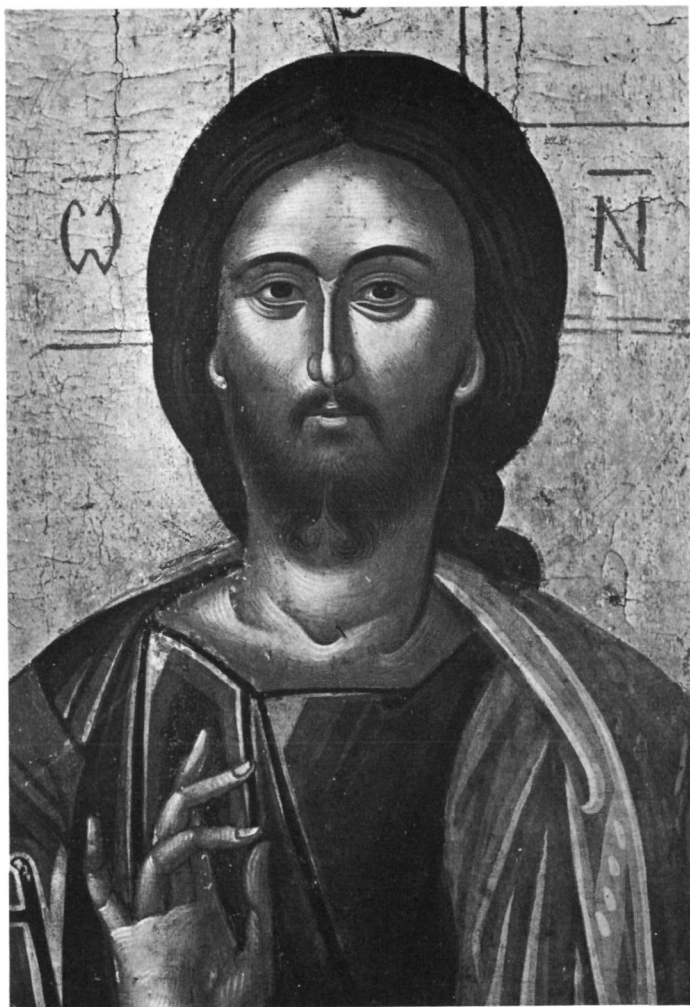
β. Ὁ Πρόδρομος στὴ φυλακὴ (λεπτ. πίν 60α).

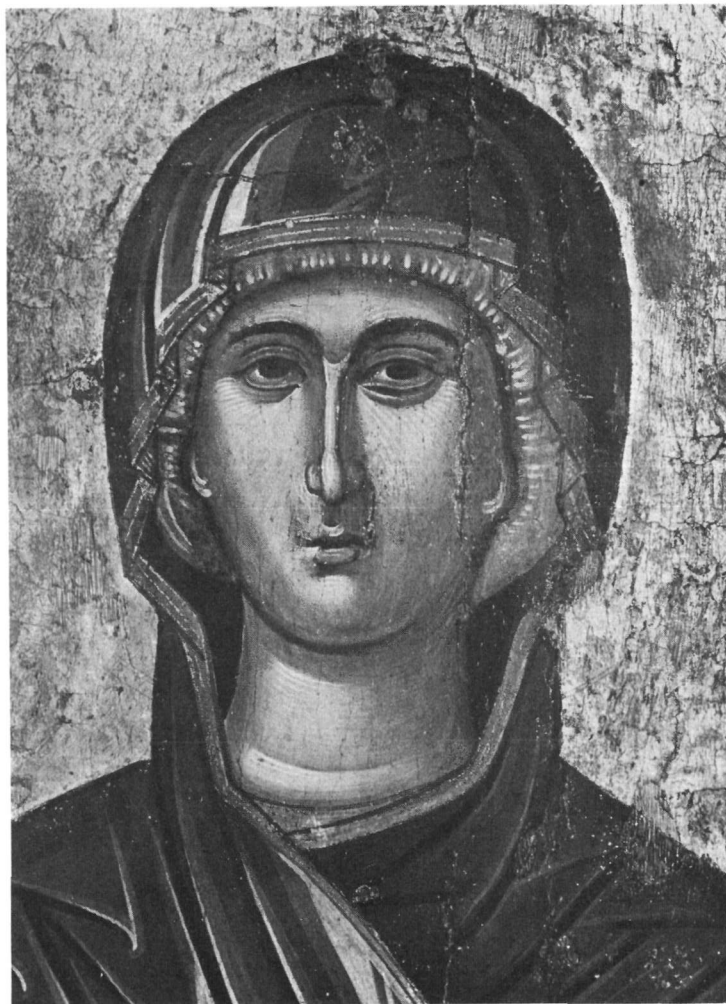
α. Τὸ συμπόσιο τοῦ Ἡρώδη (λεπτ. πίν. 61α).

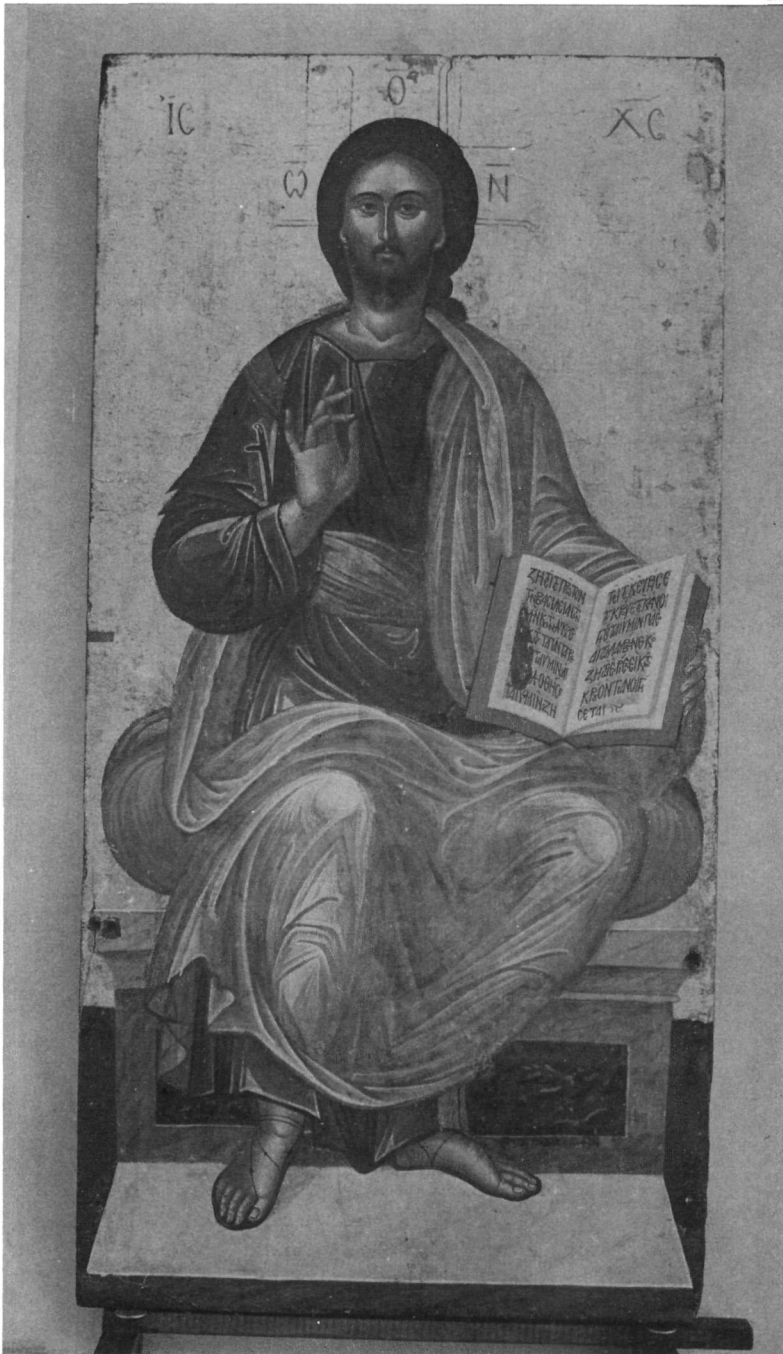
β. Ὁ ἐνταφιασμὸς τοῦ Προδόρου (λεπτ. πίν. 61β).

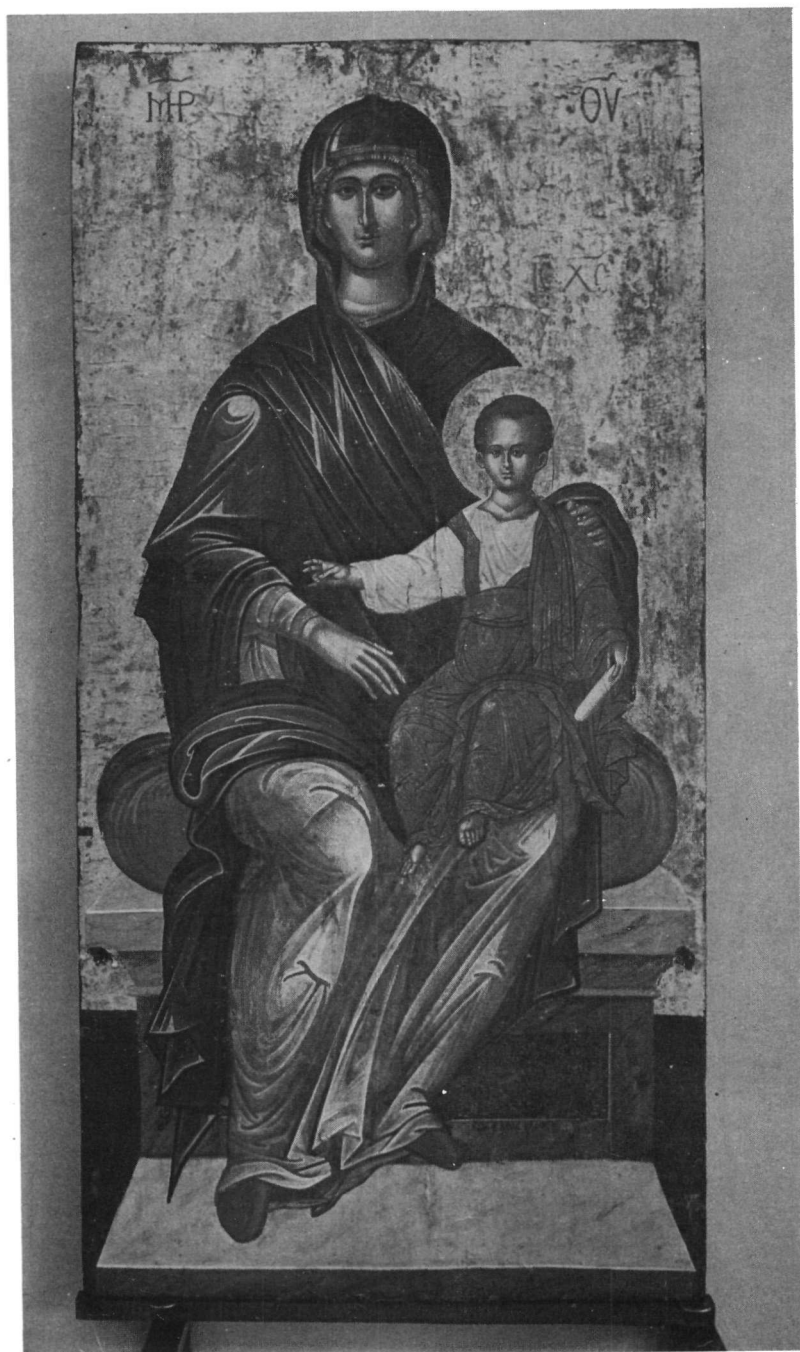
α. Ὁ Χριστός (λεπτ. πίν. 67).

β. Ἡ Παναγία (λεπτ. πίν. 68).

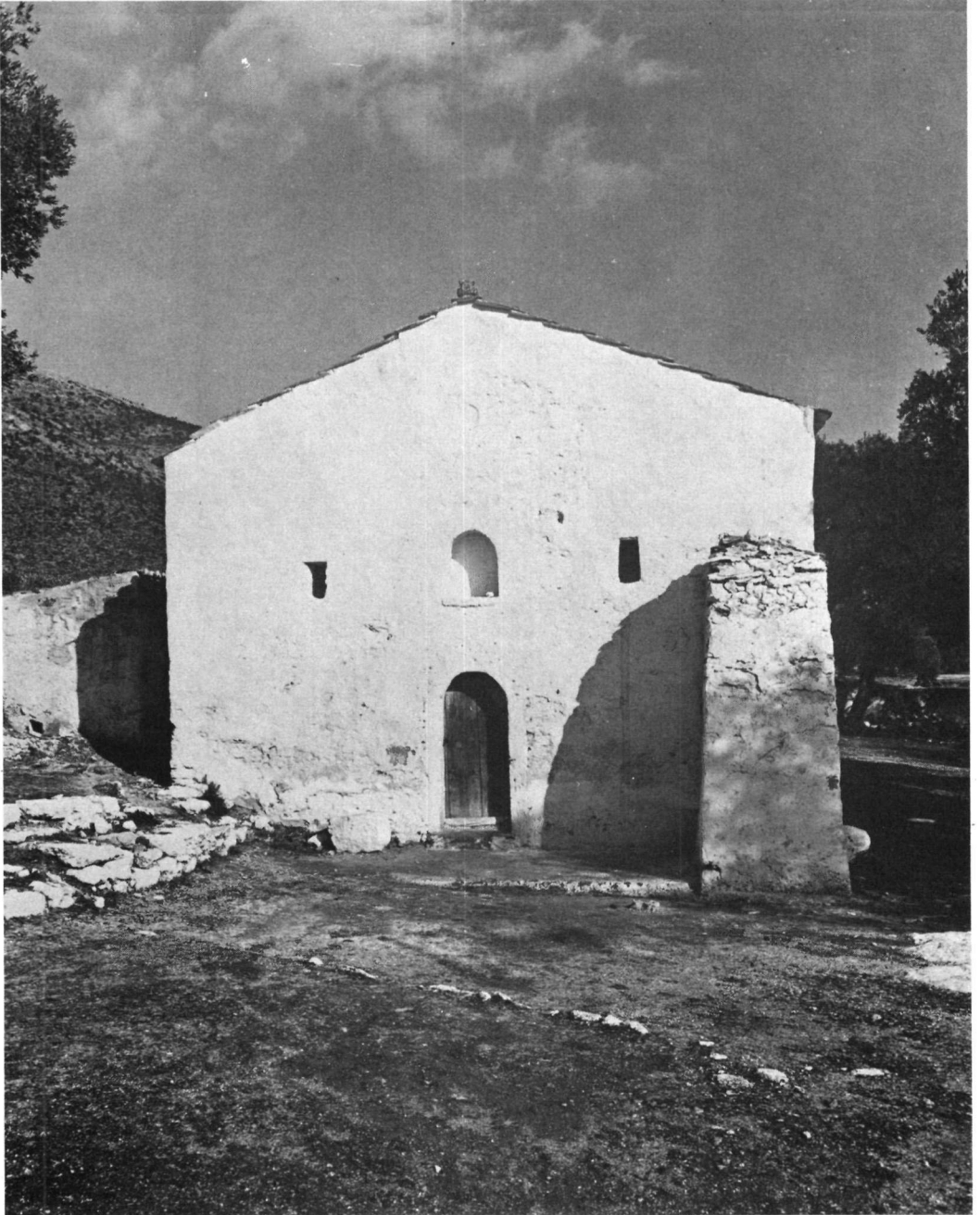
Ἡ εἰκόνα τοῦ Χριστοῦ στή μονή τοῦ Προδρόμου τῆς Καστρύτσας.

Ἡ εἰκόνα τῆς Παναγίας στὴ μονὴ τῆς Καστρύτσας.

Ὁ Χριστός (λεπτ. πίν. 68).

St. George at Kouvaras. View from the West.

St. George at Kouvaras. View from the South.

Last Judgment. Central part.

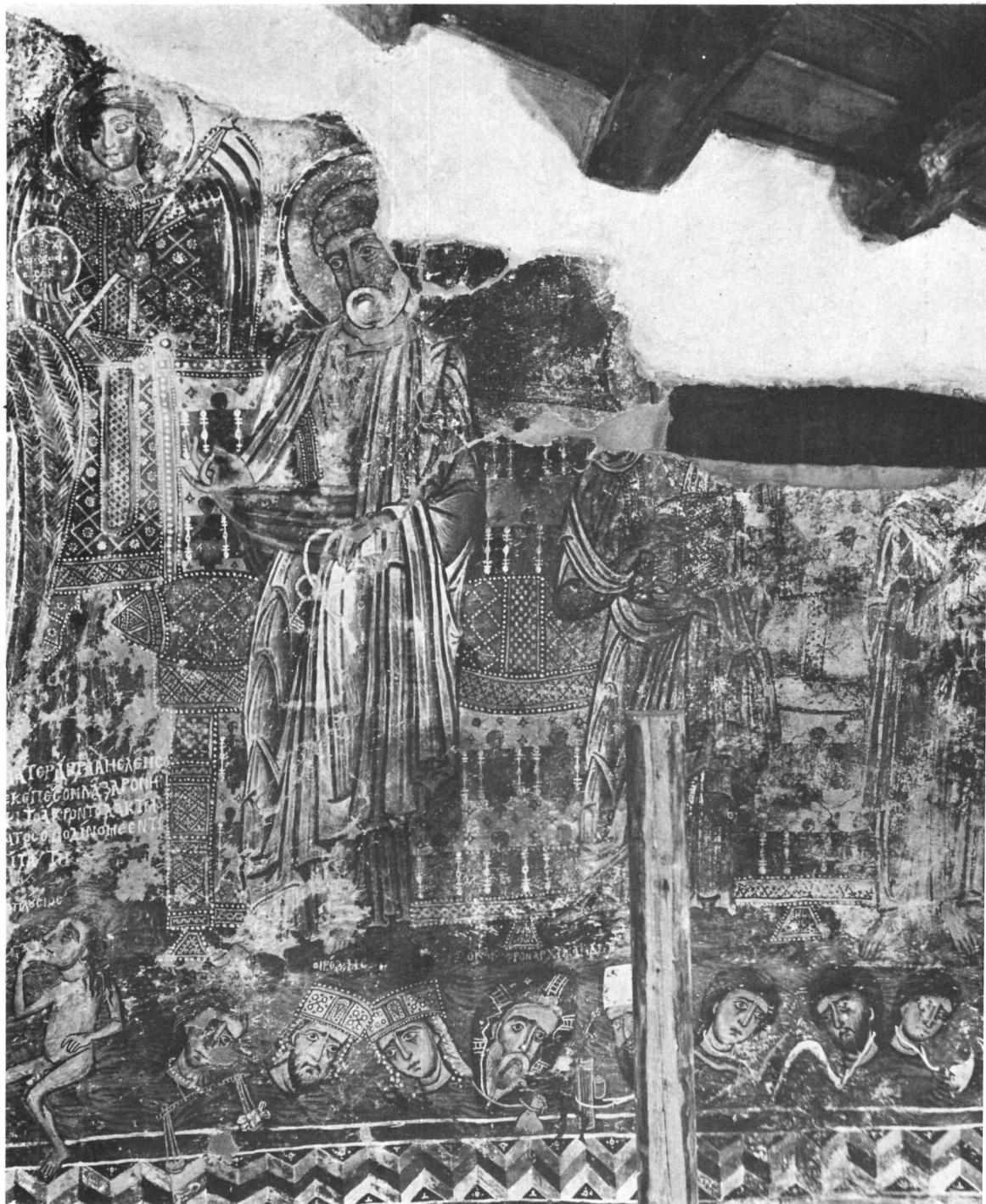

Last Judgment.

Last Judgment. Detail.

Last Judgment. Detail.

Last Judgment. Two angels (detail).

Last Judgment. Christ (detail).

Last Judgment. An angel (detail).

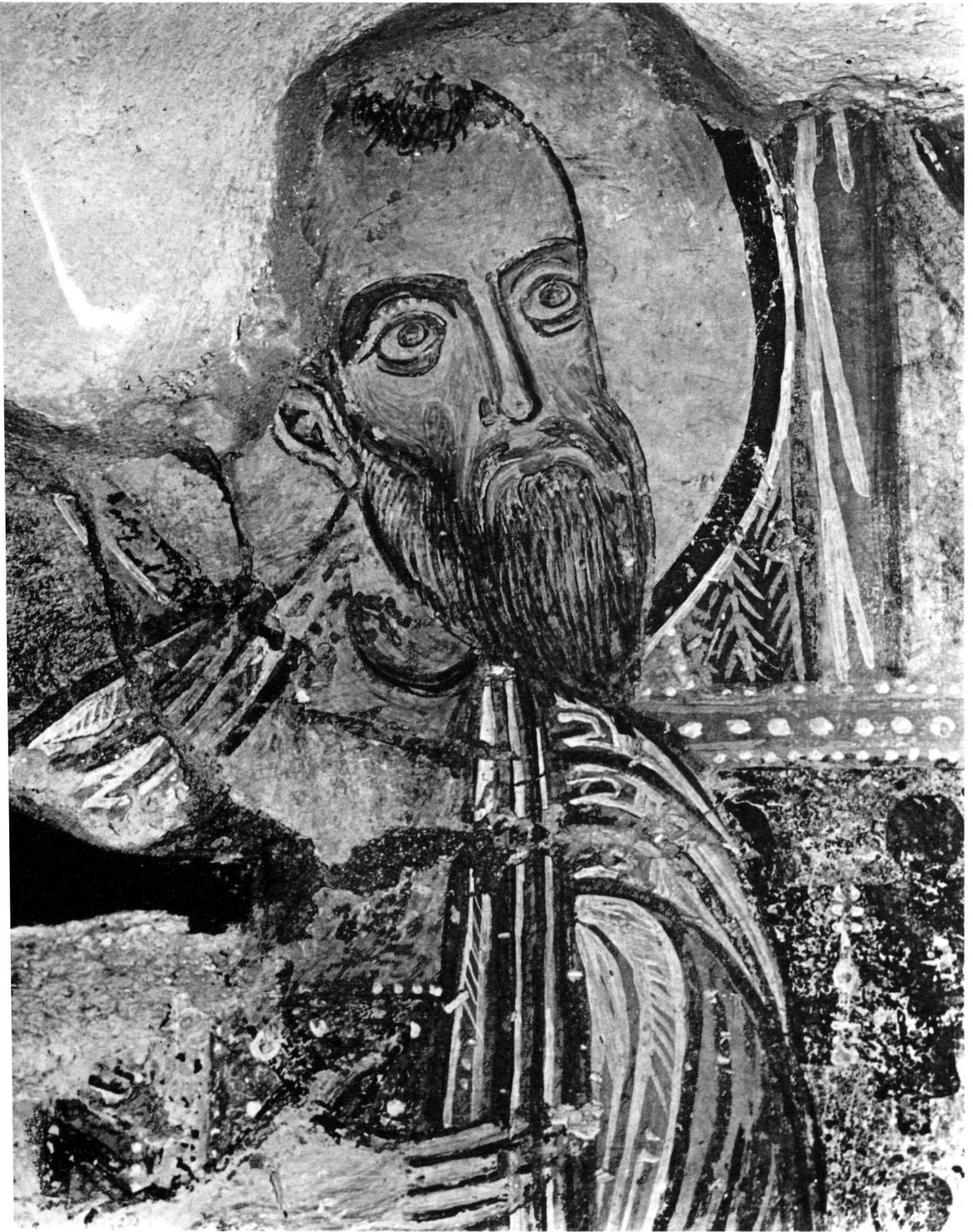
Last Judgment. An angel (detail).

Last Judgment. The Virgin (detail).

Last Judgment. St. John the Baptist (detail).

Last Judgment. St. Paul (detail).

Last Judgment. St. Peter (detail).

Last Judgment. The Rich Man.

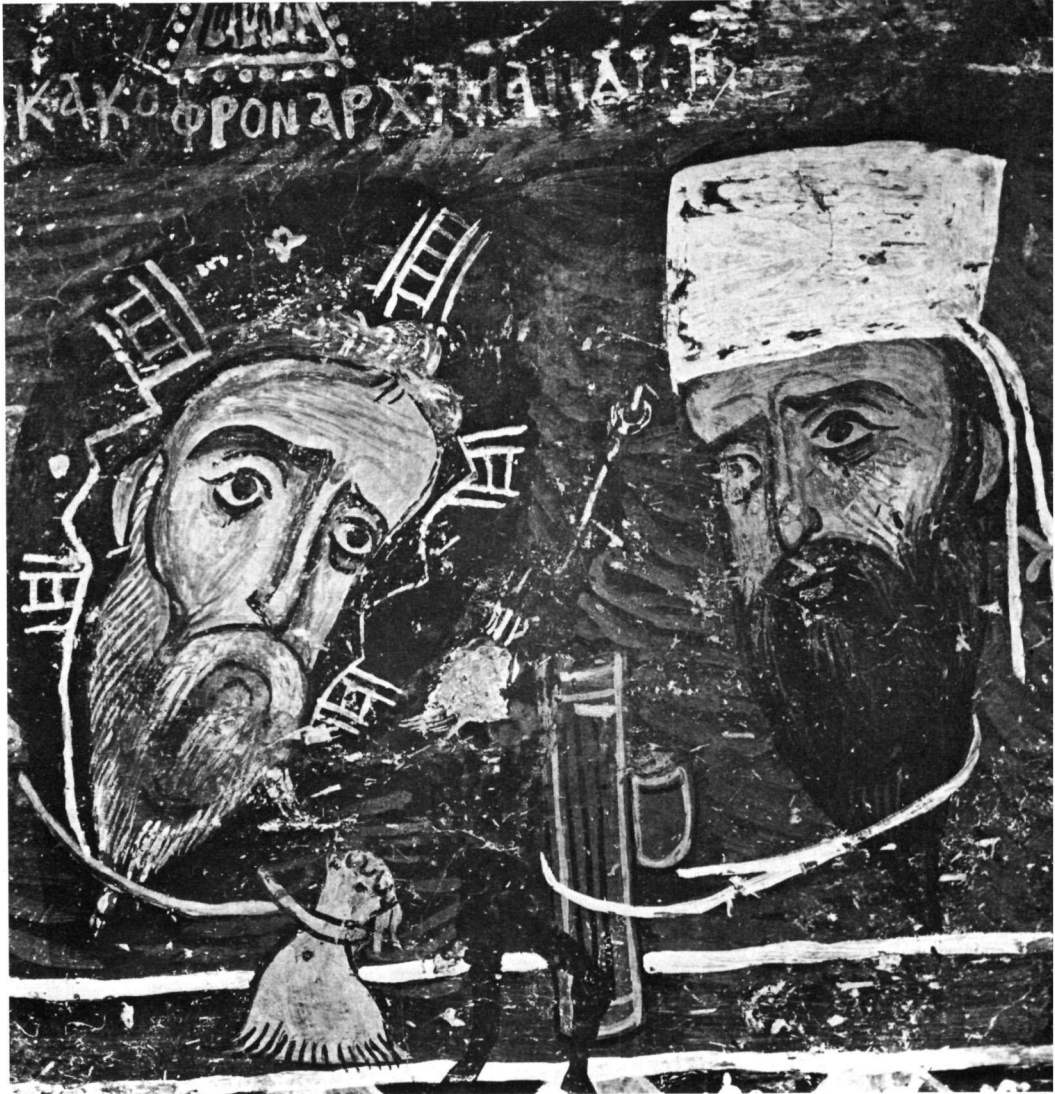

Last Judgment. The falsifier of weights.

Last Judgment. Herod and Herodias.

Last Judgment. Archimandrite and civil servant.

Last Judgment. Two men who respectively plough and harvest in another man's field

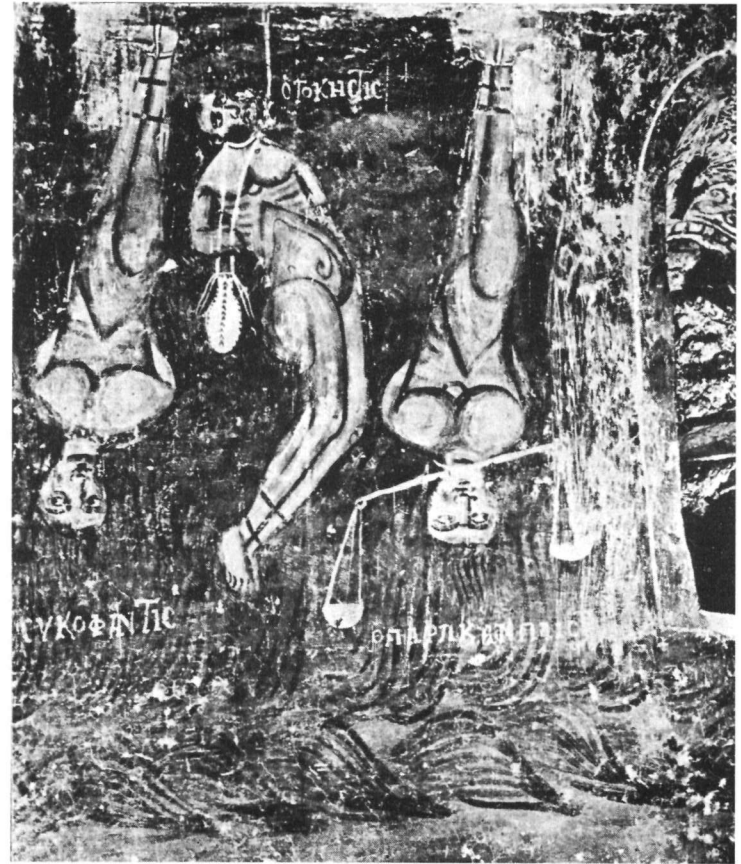
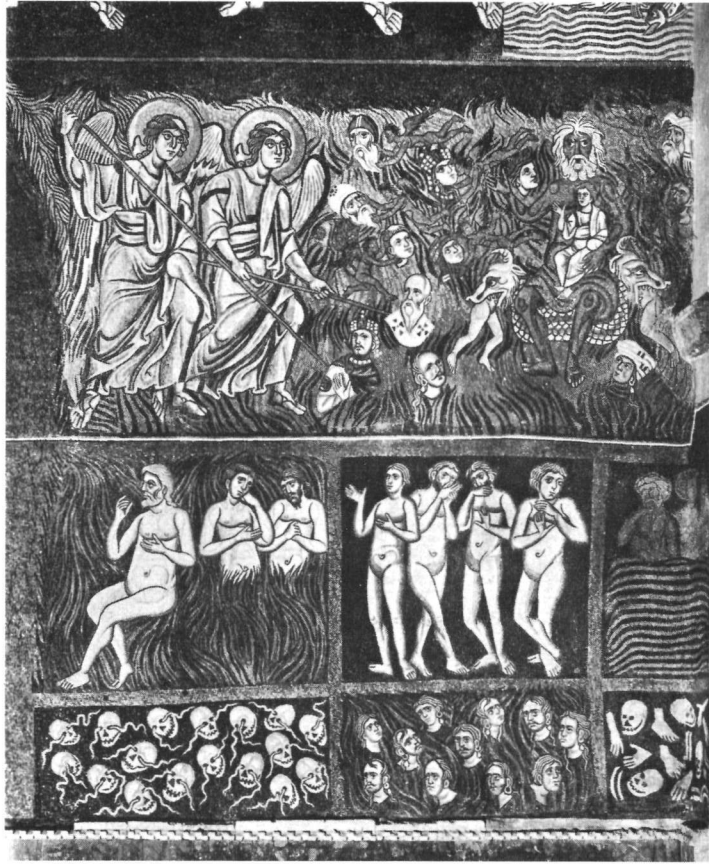
Last Judgment. Two men who cut respectively wood and branches in another man's property.

Last Judgment. Icon. Mount Sinai.

Great Deisis. Icon. Mount Sinai.

a. Last Judgment. The Damned in Hell. Detail of the mosaic at Torcello.
 b. Last Judgment. The Damned in Hell. Detail of the fresco in the Mavriotissa at Castoria.

a. Dionysiu 65, f. 242v (photo by the author).

b. Dionysiu 65, f. 14 r.(photo by the author).

ὅτι οὗτος ὁ φαλί. | Διόγραφ' τὸ δῶδ.
 κ' ἐξώθεν τοῦ ἄρ' θμου τῶν ῥη
 φαλί. ὅτε ἔμορον μάχισε πρὸς
 τὸ γλιθ κ' ἀπέκτεινε αὐτὸν.
Μικρὸς ἢ μικρὲν τοῖς ἀδελφοῖς
 μου καὶ μεῶτερος ἐν τῷ οἴκ
 τοῦ πρῶμου ἐποίμαρον ταῖ
 πρόματ' αὐτοῦ πρῶμου.
Αιχεῖρες μου ἐποίησα ῥογα,
 ρογα καὶ οἱ δάκτυλοί μου ἦρ
 μοσαρ φαλτήριον καὶ τίς
 ἀμαρτρεῖ τῷ κῶμου.
Αυτὸς κ' αὐτὸ σείσαι κούει αὐ
 τὸς ὄξ' ἀπέγειλε τὸν ἄρ' θμ
 αὐτοῦ καὶ ἦρε με ἐκ τῶν προ
 ματῶν τοῦ πρῶμου καὶ ἔ
 χρισε μὲ ἐν τῷ ἔμαϊω τῆς
 χρισεως αὐτοῦ.
Εὶ ἀδελφοί μου καλοὶ καὶ με
 γάλιοι καὶ οὐκ ἐν δόκνισεν ἐν
 αὐτοῖς ὁ κ' σ'.

a. Dionysiu 65, ff. 201v (photo by the author).

του πρῶμου. αὐχέρες μου
 ἴσαρον. αὐχέρες μου
 ἦρεσα. φαλτήριον καὶ τίς
 ἀμαρτρεῖ αὐτοῦ κῶμου.
 αὐτὸς κ' αὐτὸ σείσαι κούει αὐ
 τὸς ὄξ' ἀπέγειλε τὸν ἄρ' θμ
 αὐτοῦ καὶ ἦρε με ἐκ τῶν προ
 ματῶν τοῦ πρῶμου καὶ ἔ
 χρισε μὲ ἐν τῷ ἔμαϊω τῆς
 χρισεως αὐτοῦ.
 εὶ ἀδελφοί μου καλοὶ καὶ με
 γάλιοι καὶ οὐκ ἐν δόκνισεν ἐν
 αὐτοῖς ὁ κ' σ'.

b. Dionysiu 65, f. 202r (photo by the author).

a. Dionysiu 65, f. 202v, upper zone (photo of the P.I.P.S.).

b. Seraglio Octateuch G.I. 8, f. 197v, right half
(photo after Ouspenski).

a. Dionysiu 65, f. 11 v (photo after the P.I.P.S.).
 b. Octateuch of Smyrna, f. 30 r (photo after Hesselting).
 c. Vat. gr. 746, 443 r (photo after *Il Rotulo*).

a

b

c

CH. CH. Arch. W. Gr. 61. fol. 1v

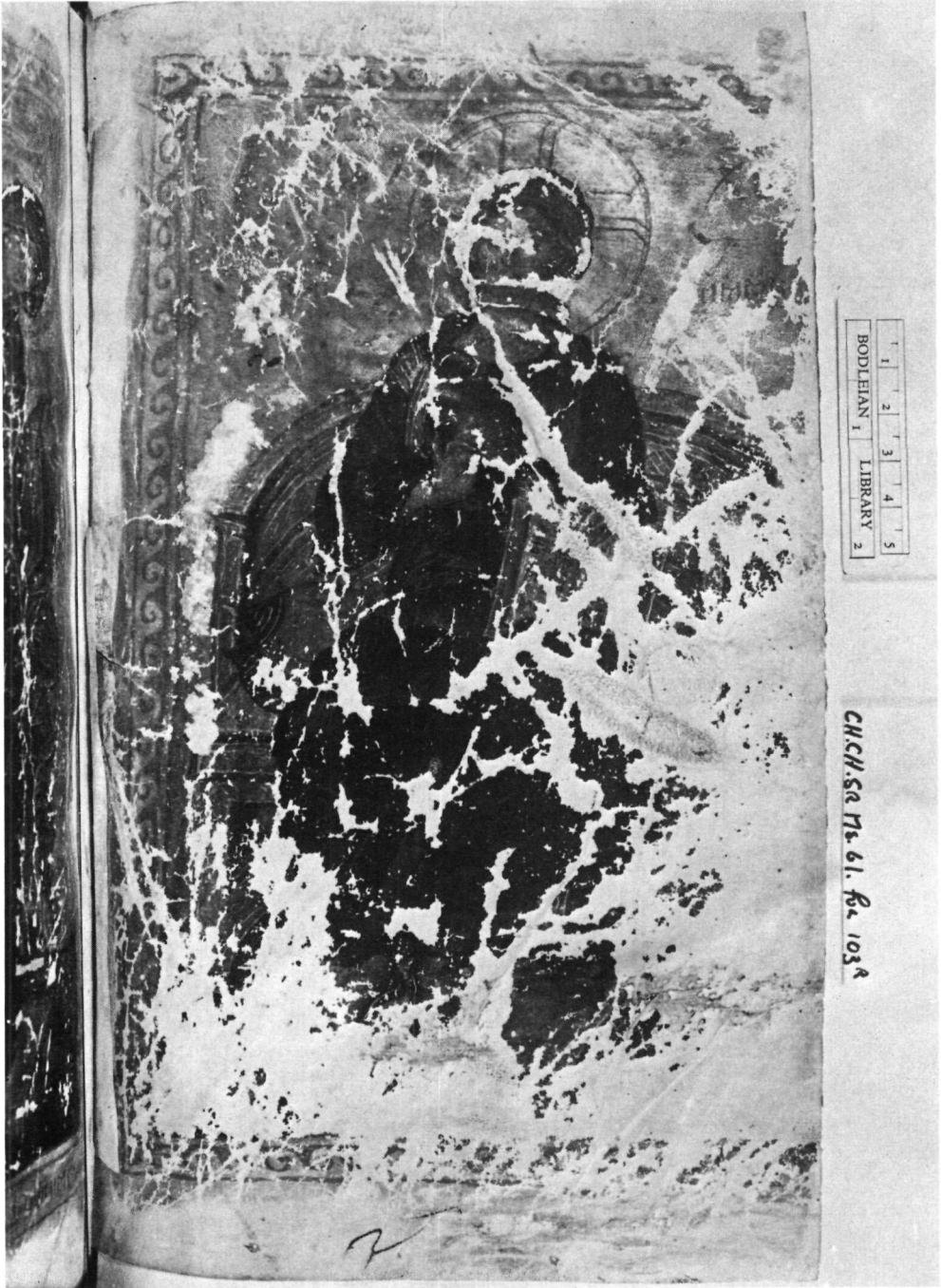
1	2	3	4	5
BODLEIAN		LIBRARY		
1		2		

Ψαλτήριον Christ Church Arch. W. Gr. 61, φ. 1β.

Ψαλτήριον Christ Church Arch. W. Gr. 61, φ. 102β.

Ψαλτήριον Christ Church Arch. W. Gr. 61, φ. 103α.

Ταξiάρχης στο Μαρκόπουλο. "Αποψη από ανατολικά.

Ταξιάρχης στο Μαρκόπουλο. Οι τοιχογραφίες της κόγχης του ιεροῦ.

Ταξιάρχης στο Μαρκόπουλο. Ἐπὶ τῇ διακόσμησιν τοῦ τροῦλλου. Ὁ Ἅγιος Παντελε-
ήμων καὶ οἱ προφῆτες Μιχαίας καὶ Ἰωήλ.

Ταξιάρχης στο Μαρκόπουλο. Ἀπὸ τὴ διακόσμησι τοῦ τρούλλου. Ὁ Ἅγιος Κοσμάς
καὶ οἱ προφῆτες Ἠλίας καὶ Ἐλισσαῖος.

Ταξιάρχης στο Μαρκόπουλο. Ἐπὶ τῆ διακόσμηση τοῦ τρούλλου. Ἡ Ἁγία Θεοδότη
καὶ οἱ προφῆτες Δανιὴλ καὶ Μαλαχίας.

Ταξιάρχης στο Μαρκόπουλο. Ἀπὸ τὴ διακόσμηση τοῦ τρούλλου. Ὁ Ἅγιος Δαμιανὸς καὶ οἱ προφῆτες Σολομῶν καὶ Δαβίδ.

Ταξιάρχης στο Μαρκόπουλο. Ὁ προφήτης Μιχαίας (λεπτομέρεια).

Ταξιάρχης στο Μαρκόπουλο. Ὁ Ἅγιος Κοσμάς καὶ ὁ προφήτης Ἡλίας (λεπτομέρεια).

Ταξιάρχης στὸ Μαρκόπουλο. Ἡ Ἁγία Θεοδότη καὶ ὁ προφήτης Δανιήλ (λεπτομέρεια).

Ταξιάρχης στο Μαρκόπουλο. Ἡ εἰς Ἄδου Κάθοδος.

α. Δαφνί. Ὁ Προφήτης Ἐλισσαῖος.

β. Δαφνί. Ὁ προφήτης Ἰωήλ.

Ἡ Ἐκθεση Βυζαντινῶν Τοιχογραφιῶν καὶ Εἰκόνων στὴν Ἐθνικὴ Πινακοθήκη.
α. Ἀποψη μὲ παλαιοχριστιανικὲς τοιχογραφίες καὶ τοιχογραφίες Ἐπισκοπῆς.
β. Ἀποψη μὲ τοιχογραφίες Ἐπισκοπῆς καὶ Νάξου.

α. "Αποψη με τοιχογραφίες Ἐπισκοπῆς, Νάξου καὶ Κρήτης.
β. "Αποψη με εἰκόνες ἀπὸ τὴν Καστοριά καὶ τὴ Βέροια.